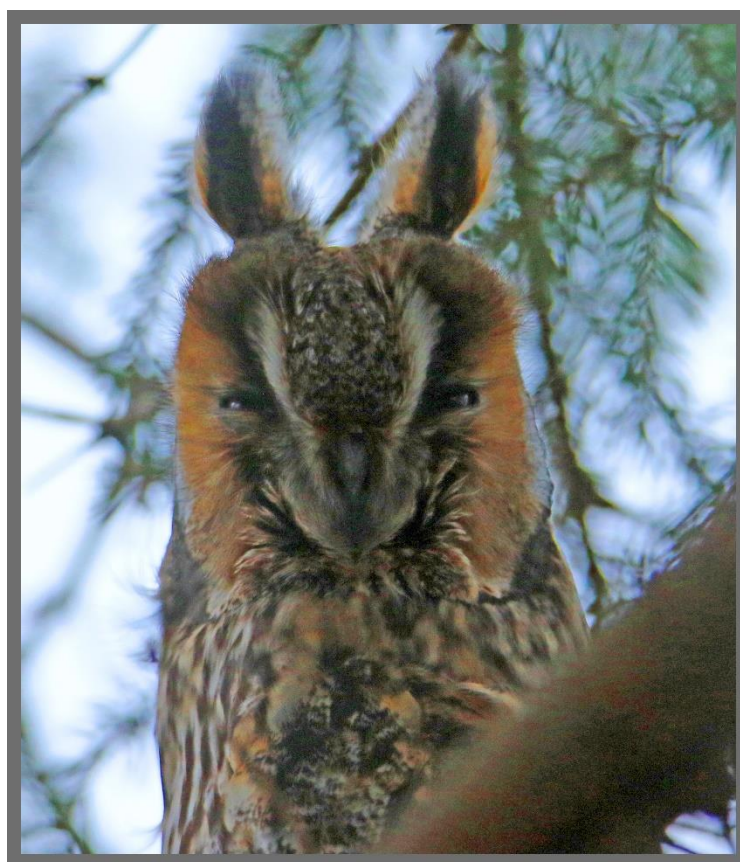

GRÅGÅSEN

2/2020/Årgang 21

SENIORUDVALGET DOF KØBENHAVN

www.dofkbh.dk

Bjarne Andersen	40552314
Ib Sørensen	40299710
Niels Mathiassen	23647040
Pamela Bartholomeusz	24824345
Poul Reib	41248864
Tage Stampe	45888290
Jan Chr. Møllerup	39658767/40508487
Jesper Tendal	41680399

Seniorudvalget arrangerer årligt ca. 20 fugleture og 6 foredrag, fortrinsvis for DOF's ældre medlemmer. På vore ture har fuglene højeste prioritet. Vi lægger også vægt på et godt socialt samvær og nyder i øvrigt årets gang i naturen. Giv venligst besked om eventuel adresseændring til jkriegel@privat.dk

HER KAN DU SKRIVE OM FUGLE- OPLEVELSER, REJSER, TURFORSLAG, RIS/ROS O.M.A. KOM UD AF BUSKEN. VI HAR BRUG FOR DINE BIDRAG FOR AT SKABE VARIATION I BLADET!

Skåneturnen 24. – 26. februar.

Klokken 6.56 mandag rullede bussen afsted fra Ballerup Rådhus med 28 forventningsfulde grågæs og efter opsamling af Ib på Tårnby Torv var vi alle samlet. Selvom vejrudsigten var sløj var stemningen god. Indtil flere havde hørt solsortesang. Himlen var let skyet, og temperaturen lå på 4 plusgrader.

7.50 ankom vi til Sverige, hvor næste gode varsel mødte os i tolden. Der sad en håndfuld silkehaler i træerne og bød os velkommen. På vejen til Krankesjön nåede vi at registrere yderligere 19 arter herunder den smukke glente, som er så karakteristisk for Skåne, og vi så den første hvide stork (et udslag af svenskernes lovligt afslappede forhold til artsforvaltning).

På vejen i bussen fik vi det første af Niels Mathiassens gode input. Det handlede denne gang om Skånes historie i de seneste 2.000 år.

Ved Krankesjön kunne man i et træ se en snes skarver foruden 3 sølvhejrer og (meget pædagogisk) en fiskehejre på jorden ved siden af. Flot opvisning af havørn og 14 andre arter bla. lyden af rørdrum fuldendte den gode premiere.

Et hanefjed fra Krankesjön ligger Vombs Enge, som (lige som resten af Skåne) var vådere end normalt. Her så og hørte mange af os årets første lærke. Og alle så vi flere tusinde bramgæs. Hvilket fortsatte på den efterfølgende lokalitet Ilstorps Enge – her suppleret med en indisk gås og en vandrefalk.

Inden havde vi dog gjort stop ved Fiskarhuset ved Vombsjön med råger, pibeand, krikand og taffeland og stoppets største scoop: to kongeørne, hvoraf den ene var lavtflyvende og velbelyst – Sådan!

Herfra gik turen som sagt til Ilstorp og videre til Snogholm sjön, hvor vi spiste frokosten i kraftig vind og få grader. Her blev dagens første kvækerfinker observeret, hvilket i rigt mål fortsatte på dagens sidste lokalitet, Fyledalen.

Her var der igen en smukt placeret opstilling, denne gang af to kongeørne i samme træ på den anden side af dalen. De fik senere selskab af to havørne så vi pludselig havde to kongeørne og to havørne i luften sammen. Dertil flere glenter foruden spætmejsje, halemejsjer, fjeldvåge og ravn. Med dette udbytte som det sidste, på en dag som ovenikøbet havde holdt tørt, nåede vi ved halvfemtiden frem til vandrerhjemmet i Skåne Tranås.

Middagen stod på kyllingebryst med blandede rodfrugter og salat efterfulgt af kaffe og mazarinkage, hvortil der – ikke at forglemme – blev serveret cubansk rom (en overraskelse fra turlederne) og 6 liter god spansk rødvin (en generøs gave fra vor chauffør Jacob).

Tirsdag morgen 8.30 gjorde vi gårsdagens observationer op: 60 arter. Efter en times kørsel nåede vi til Fjällmossen, en kendt urfuglelokalitet på Skåne Leden. Årstiden og vejret var dog ikke lige til urfugleobservationer. Men landskabet var pragtfuldt, og vi fik da også set spurvehøg og hørt hhv grøn- og sortspætte.

Klokken 11 rullede vi igen. Denne gang halvanden time ned til Hellevik og Norgesund Havn. Undervejs så vi op mod 100 sangsvaner på en mark, mens vi hørte på endnu et af Niels' oplysende 'podcasts', denne gang om fuglenes afsmitning på vores sprog, kultur, madvaner mm. Vi fandt et sted i havnen med nogenlunde læ og godt udsyn over det oprørte hav og kig til Hanö. Lokaltetens bidrag af nye arter begrænsede sig til en gråspurv.

Ved halv-to-tiden var vi atter på plads, så Jacob kunne køre os den halve time, det tog at komme til Landön, en gammelkendt lokalitet, hvor vinden var lige stærk og et let regnvejr satte ind. Vi fik en fin op's af toppet skallesluger og havlitter der smuttede ud og ind af skopet, enten fordi de dykkede eller skjultes bag de krabbe bølger. Svartbag, knopsvane, og stor skallesluger føjede sig til på vandsiden, medens et stærkt hold af grønirisk gjorde det på landsiden.

Derfra besluttede turleder Ib af uransagelige grunde, at vi skulle til Pulken, hvor han havde hørt, at der var så meget vand, at han måtte se det. Det var der ganske rigtigt, men heldigvis også en 10-15 overflyvende traner foruden et halvt hundrede gravænder og sølvmåger, som kunne opleves til lumumbaen og den kage, som Jette (foruden drinks tidligere på dagen) trakterede med, i mindet om Finn der nu ville være blevet 75 søndag.

Dagen sluttede med noget så uornitologisk som en elgkalv. Den stod og skulede i et hegn i mørkningen, med udsigt ud over en rapsmark i nærheden af Pulken. (Carl Chr. Tofte havde fortalt hvor vi skulle kigge)

Middagen stod på kalkun med blandede rodfrugter efterfulgt af nøddekage og kaffe. Derefter hygge med quiz, Venezuelansk rom og egen drikkeelse.

Onsdag den 26. Begyndte med et besøg hos "Appeltorps lamm och vilt" hvor vi bla kunne købe vildsvine- og hjortekød. Derfra tog vi til Fylledalen, hvor vi i 3 grader havde fine oplevelser af stor tornskade, sortspætte, bogfinke, og forskellige ænder.

Derfra drog vi til Kåseberga med kaffe, skibssætningen Alle Stenar og pragtfuld udsigt til Bornholm og til en ny art: Ederfugl.

Næsbyholm sø, hvor vi indtog frokosten var præget af en stor forekomst af blisgæs foruden grågæs, taffeland, hvinand, og ikke at forglemme kongeørn og havørn.

Lidt i to kørte vi til Grøna Lund til lumumba med pibeand, fiskehejre, fjeldvåge og blishøns. Da vi forlod landet, var artslisten kommet op på 74 – fornemt forudset af Grethe W.

Referentens samlede bedømmelse:

- Vandrerhjemmet i Tranås har højt til loftet, fortræffelige værelser, hyggelig spisestue og god mad.
- Busbetjeningen med Jacob var som sædvanlig eminent.
- I forhold til vejruddisigten var vi heldige. Vi blev meget lidt våde og kunne fryse med anstand.
- Ledelsen var humant indstillet (først start 8.30), og havde en god balance mht fasthed og flexibilitet
- Og det var et stort plus både med quizzen tirsdag aften, Niels' 'podcasts' og de nye smukke sanghæfter og brugen af dem.

Der er således god grund til at glæde sig til skåneturen 2021.

Peder Agger

Fotos Bjarne Andersen

Fugleliv og andet liv! - Fra Spang Å til Åsnen.

At nødes! I min hjemegn, Trekants området i Østjylland, måtte man gerne sige nej de 2 første gange, når der blev budt rundt. Men 3. gang fangede bordet og man skulle helst vælge rigtigt. Indlægget er skrevet i samme ånd. Først 2 gange nej, men et lovte knus fra Grethe ændrede det 3. nej til et ja. Samtidig skal det også ses som et udtryk for, at jeg værdsætter det store frivillige arbejde, som førergruppen udfører, og som er en forudsætning for Grågæssenes eksistens.

Jeg er ikke specielt fuglenørdet eller gakket mht. fugle, men er bredt naturinteressert med baggrund i en opvækst på landet og en uddannelse i biologi, geografi og geologi. Som regel har jeg en kikkert med, når jeg er på tur og samler det op, der viser sig interessant på turen.

I min barndom på et mindre familiebrug var der masser af fjerkontakt, men måske ikke så meget i den ornitologiske betydning. Min mor har plukket masser af fjer af hanekyllinger, høns, ænder, gæs og duer, hvor de sidste dunrester blev svitset af en spritflamme i fejebladet. Resten af fuglen indgik i søndagsmiddagen. Den kulinariske nydelse toppede, når der blev suppleret med fuglevildt i form af fasan, agerhøne, skovduer.

Min fugleinteresse i den mere ornitologiske betydning kom først senere.

Den sparsomme fritid blev ofte brugt ved den lokale Spang Å nede i Elbodalen udstyret med en bambusstang med snøre, prop og regnorm på krogen i jagten på bækørrederne. Ofte sås et blåt blink på jagt efter bækørredyngel. Den perfekte fisker og en konkurrent mht. fangst af undermålere. Vi kunne følge isfluglens tålmodige fiskemetode siddende på en gren ud over åen. I brinken kunne man finde indflyvningshullet med mærkerne efter vingernes kontakt. Brinkens nedbrydning afslørede senere redegangens længde og til sidst den sparsomt møblerede rede bestående af fiskeskæl og benrester. En så smuk fugl behøver ikke et samtalekøkken fra HTH for at opdrætte en flok unger.

Den danske isfugl er den smukkeste af de 5-6 isfuglearter, som jeg siden har set i Sunderbarns, Amazonas og Costa Rica.

Som meget interesseret i ferskvandsorganismer sætter jeg også stor pris på vandstæren, som om vinteren lejlighedsvis kunne ses i det øvre løb af den mæandrende Spang Å og senere ved

småfossene i Smålands elve. I de klare bjergbække i Tatrabjergene i det sydlige Polen kunne man stå på bredden og følge vandstærrens jagt på vårfluer.

I min studietid i Århus så vi på en ekskursion til skydeterrænet i Oksbøl de sidste urfugle danse på spilpladserne. Da jeg flyttede til København spillede jeg i flere år fodbold i Fælledparken med en flok fuglenørder, bl.a. Rabøl og Henning Noer. Der blev talt en del om orienteringssans og træk i dobbelt betydning. Rabøl, der var vidende om begge dele og en eminent fodboldspiller, kunne være nådesløs på banen og skulle efter sigende have efterladt en del skårede brilleglas på fuglestationen i Blåvand.

I den resterende del har jeg fundet eksempler på fugleoplevelser i min "mentale fugledagbog" med vægt på Småland, hvor jeg er kommet hyppigt siden 1971.

I 20 år havde vi lejet et primitivt "ødehus" et par kilometer inde i et stort skovområde med en del fyrreskov. En tidlig morgen blev vi vækket af en tjurhane, der brugte den gamle ladeplads som spilplads. I fyrreskoven kunne man ofte finde tjurens ekskrementer bestående af fyrrenåle. Et udendørs das med en smuk udsigt gav også basis for fugleoplevelser. En tidlig morgen kom min kone klatøjet og søvndrukken ind og tilkendegav, at der vist var strudse på grunden. Et mere klarøjet eftersyn afslørede et arbejdsomt tranepar med en unge.

Ved vores nuværende hus tæt ved Åsnen er der et rigt fugleliv. Omkring huset findes de fleste almindelige småfugle og vi har fast broget fluesnapper i haven og mursejler under tagskægget. Udover fiskeørn på den nærliggende ø er der jævnligt glente, musvåge, hvepsevåge, havørn, mindre hyppigt lærkefalk og en sjælden gang kongeørn. I sommers fløj lærkefalken i 1 meters højde tæt forbi frokostbordet i haven. Lærkefalkens jagt over søen efter småfugle og guldsmede er imponerende og afklipningen af guldsmedevinger i luften et specielt syn.

Masser af traner og gæs ses i området. Importøren af canadagæs til Sverige er begravet på den lokale kirkegård med en miniatüregås på gravstenen.

I sommeren 2018 så jeg på en morgentur til en af nabosøerne 14 sortstrubede lommer. Øjensynligt 3 familier i gang med morgenfiskeri og socialt samspil og måske på udkik efter en fremtidig mage til ungfuglene?

Samme sommer så jeg for første gang en flok sølvhejrer på 7-8 styk, der fiskede i den tørrelagte kant langs rørsumpen.

I den lokale højmose, Taglamyren, kan logbogen fortælle om over 20 morgenfriske urfugle på spilpladsen. Selv har jeg på en aftenur set 4 urhøns, der var i gang med de friske birkeskud. Hjerpe har jeg set få gange bl.a. med en flok kyllinger.

Den største enkeltoplevelse med fugle fik jeg i oktober 2013 på en tur til Costa Rica. Vores bus blev kaldt til stop af et par fuglenørder. Ude af bussen kunne vi se en motorvej af trækkende rovfugle fra Nordamerika og sydover. Som en bred mæanderflod fortsatte det så langt øjet rakte og fortsatte, da bussen efter en halv time kørte videre. Som forret havde vi på flodturen frem til bussen set 8-10 vandrefalke. Men mindre kan gøre det! Det yngste barnebarn var i den nys afholdte vinterferie imponeret over store flokke af kvækerfinker, der trak hen over huset i Småland. Han elskede udtrykket: "en sand motorvej af fugle!".

Og sådan kunne det blive ved med de gamle fugleminder!

Men lad os slutte med et par strøtanker om Grågæssenes aktiviteter og fuglekikkernes fremtid. Jeg nyder Grågæssenes dagture, der i godt selskab har ført mig rundt til mange ukendte perler i Sjælland og Skåne.

Hvis man skal fastholde de nytilkomne på turene, kunne man overveje at knytte et par sociale fuglevenner til de nye på de første par ture, så gør man indgangen til gruppen af Grågæs lettere. Hvis man ikke kender nogen i forvejen, så kan det godt virke lidt uoverskueligt med de mange nye/gamle ansigter.

I forbindelse med foredragene er det en god idé at veksle mellem de mere fotoæstetiske fugleoplevelser og foredrag, der bygger på ny fugleviden. Jeg savner lidt de store træk og generelle emner som fuglenes økologiske betydning, fuglenes adfærd, samt kommunikation og evolution af adfærd.

Men i sidste ende er det væsentlige foredragsholderens formidlingsevne, engagement og viden om emnet!

Hvis der skal være en fremtidig bestand af ornitologer og naturinteresserede unge, så skal der satses på både gode naturoplevelser og formidling. Vicky, Morten D.D. og Sebastian Klein har begejstringen for naturoplevelser, men kan ikke trække hele læsset. Ørnegruppen for børn er en start, men fugleinteressen kan også opstå ud fra andre naturoplevelser. Dygtige biolærere i folkeskolen og gymnasiet, der samarbejder med bl.a. naturvejledere om konkrete projekter og undersøgelser i felten kan godt få ungerne væk fra computerne og vække en fremtidig naturinteresse.

Godt nytår og gak-gak til alle Grågæs, samt tak for mange gode ture i godt selskab. En særlig tak til panlægningsgruppen, arrangører og turledere, samt Jacob for stabil transport med muligheden for en lur på hjemturen efter lumumbaen.

Uden deres store arbejde var der ikke megen gak!

Til slut får i lige fruens 2 favoritfugle; halemejsen og glenten!

Knæk og bræk!

Thomas Bundgaard. Fotos: Poul Reib.

Jeg giver Gåsefjeren videre til Joan.

Kort og godt om afviklede arrangementer

40 grågæs startede i dag sæsonen ved Rådvad hvor vi mødtes på parkeringspladsen ved Stampedam og allerede i åen her havde den første vandstær.

Da vi nåede Rådvad var der musvåger i luften, hvinand, stor skallesluger (hun) og troldænder i vandet og i kanalen bag bygningerne var der igen en meget samarbejdsvillig vandstær samt stor flagspætte i trætoppen.

Ved Mathildebro var der en flok flotte dåhjorte inden vi på den anden side af broen indtog vores forplejning. Vi begyndte hjemturen og havde grønsikken, gærdesmutte og træløber inden vi kom til folden med et par heste og badende småfugle (solsort, bogfinke, grønsikken) og en skovskade i krattet.

Over for Vandrerhjemmet så vi en af de fugle vi så sjældent ser nutildags - en gråspurv, og tilbage ved kanalen gennem Rådvad var der igen vandstær og træløber.

Vi gik ad højderyggen over søen tilbage mod Stampedam og kunne på vejen igen nyde hvinænder, stor skallesluger, troldænder samt et par af vore artsfæller - grågæssene.

Vi nåede op på 25 arter, hvilket ikke er prangende, men nok hvad vi kan håbe på en sådan gråvejrsdag.

Tak for en god tur og velkommen til alle de nye.

Arktiske fugle i Nordnorge og på Svalbard. Var temaet den 15. januar, hvor årets første foredrag med **Henrik Haaning** fandt sted med fuldt hus. Henrik er årligt guide på ture til Svalbard og har desuden forskellige fuglerelaterede jobs i bl.a. den østlige del af Grønland.

Kameraet er altid en tro følgesvend og derfor kan han vise en lang række fantastiske fotos af arktiske fugle. En rigtig dejlig eftermiddag med en fremragende fotograf og fortæller.

29. januar 2020 Bustur til Sydsjælland

Vi var ca. 35 grågæs der i dag tog på årets første bustur med kurs mod diverse lokaliteter i Sydsjælland.

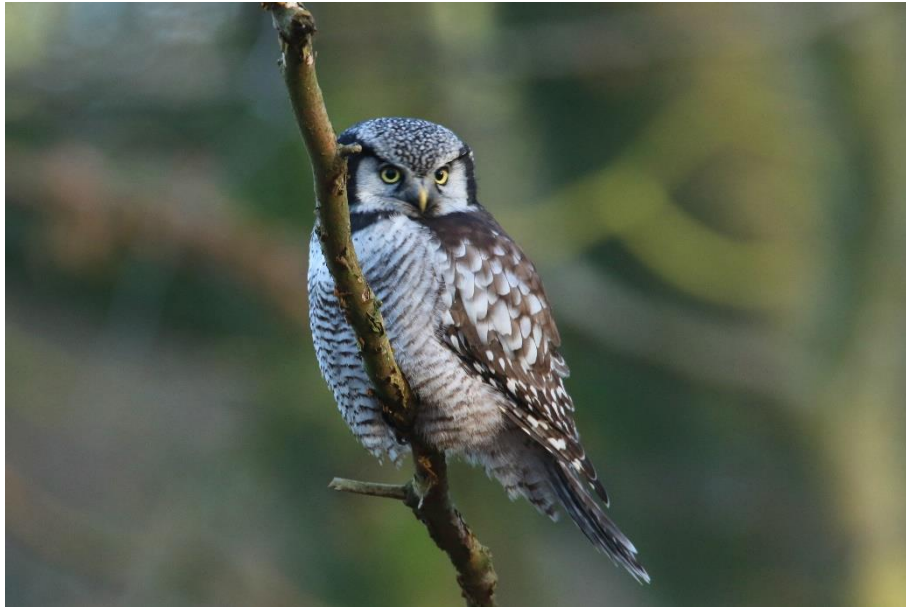
Vi startede efter opsamling ved Solrød Syd, ved Eskildstrupvej mellem Ringsted og Haslev, hvor Jesper havde set at der var udmeldt sangsvaner, pibesvane, blisgæs og sædgæs de seneste dage. Undervejs så vi et par røde glenter.

Da vi kom frem havde vi uheldigvis solen lige imod os, så det var lidt svært at se, men i modlyset blev der set sangsvaner, blisgæs, grågæs og bramgæs – den udmeldte pibesvane var ikke til at få øje på.

Herfra kørte vi til Rådmandshaven i Næstved hvor vi gik en tur langs Suseåen og så/hørte vandstær, lille lappedykker, vindrosler, spætmejse, stillits, dompap, gærdesmutte, stor flagspætte, kvækerfinke, bogfinke og rørhøns. Derudover var beredskabet i færd med at lære at lede efter tinge iført svømmedragter i det kolde vand.

Næste stop var Enø hvor vi blev bænket i lystbådehavnen og fik indtaget en kombination af formiddagskaffe med basser samt de medbragte madpakker, medens der blev råbt hurra for Joan. Fuglemæssigt var det lidt tyndt, men der var dog hvinand, stor skallesluger, skarv og diverse måger.

Oprindeligt var planen at køre videre til Bisserup Havn, men da vinden ville stå lige ind i havnen, valgte vi i stedet at køre til Hesele Skov for at kigge efter høgeuglen - vi fandt den og måtte tilbage til bussen efter et par skoper så alle kunne nyde synet.

Billedet viser en del af gruppen i kø for at se høgeuglen.

Dagens sidste stop var ved Køge Sydstrand som gav en flyvende gravand som ny art, derudover var der en lille ubestemmelig flok småfugle.

Turen, som stort set var foregået uden dryp fra himlen, sluttede kl. 17.00 i Ballerup.

Bjarne

Den **12. februar** havde vi igen besøg af **Jette Bjerregaard Kristensen**, som sammen med ægtefællen **John** fortalte om en rejse til Brasilien i september 2019, nærmere bestemt naturområdet Pantanal. Et område med bl.a. kæmpe vådområder og et eventyrligt fugle- og dyreliv. Der bor vist ikke så mange mennesker, men der er store græsområder med dertil hørende kvæg. Vi så mange flotte fugle- og dyrefotos, hvor Jaguaren nok tog de fleste kegler. Alt var meget prof. arrangeret med tekster på dansk og engelsk på næsten alle billeder. En yderst interessant eftermiddag.

Tur til Præstemosen og Søndersø, onsdag den 4. marts 2020

Vi var 42 grågæs der kl. 9.00 mødtes ved Naturstøttepunkt Hjortøgaard på den tidligere Flyvestation Værløse. Vi startede turen med at kigge på de i alt 10 skovhornugler der den dag havde valgt at sidde i granerne ved siden af parkeringspladsen. Herfra begav vi os ad Sandet videre mod øst langs hegnet, hvor der i træerne var kvækerfinker, grønirisk, grønsisken, gulspurv, dompap og i luften var der sanglærke.

Da vi nåede stien rundt om Søndersø gik vi i retning af fugletårnet og hørte og så på vejen stor flagspætte, træløber, spætmejse, sumpmejse, gærdesmutte og rødhals. Vandstanden ved fugletårnet var meget høj, så de få der gik derop måtte træde på grene der var lagt ud for at komme tørskoede i mål.

Ved søens østlige ende blev set toppet og gråstrubet lappedykker samt hørt vandrikse og rørdrum inden vi fandt en lille lysning på nordsiden af søen hvor vi kunne indtage formiddagskaffen. På vejen langs søens nordside med kurs mod Præstemosen blev set troldand og hvinand. Ved Præstemosen så vi pibeand, gråand, diverse måger, fiskehejre samt en enkelt vibe og grågæs. Tilbage ved det rustne shelter blev frokosten indtaget – stadig med kik til skovhornuglerne og nu med silkehaler i træerne mod øst.

Alt i alt en god tur med flot deltagelse og hvor vi nåede op på 43 arter. Dette viste sig samtidig at blive den sidste tur i et stykke tid på grund af situationen med Covid-19 som har nødvendiggjort at vi har måttet aflyse alle ture indtil videre (april måned med i skrivende stund).
Bjarne

TURE JUNI – JULI - AUGUST

Der bliver udsendt et nyt program, når vi forhåbentlig snart kommer over på den anden side af Corona krisen.

